

Χαριστικές βολές διαρκείας στον πρωτογενή τομέα

Δεν είναι μόνο οι ψαράδες που βλέπουν το επάγγελμά τους να απειλείται. Είναι οι κτηνοτρόφοι που χάνουν ολόκληρα κοπάδια, οι μελισσοκόμοι που παλεύουν με το κόστος και τις ελληνοποιήσεις, οι αμπελουργοί που εγκαταλείπουν τις καλλιέργειές τους, οι ελαιοπαραγωγοί και οι ροδακινοπαραγωγοί που παραδίδουν τον κόπο τους στους μεσάζοντες χωρίς να γνωρίζουν πόσο θα πληρωθούν. Ανάμεσα στο 2009 και το 2020 χάθηκαν σχεδόν 193.000 γεωργικές και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις από τις στατιστικές καταγραφές. Και, σύμφωνα με τους ίδιους τους παραγωγούς, τα τελευταία χρόνια η έξοδος από το επάγγελμα είναι ακόμη μεγαλύτερη. Δεν πρόκειται απλώς για μια σειρά επαγγελματικών κρίσεων. Πίσω τους διακρίνεται το πρόβλημα της εγκατάλειψης της υπαίθρου, της συρρίκνωσης της παραγωγικής βάσης και της δυσκολίας χιλιάδων ανθρώπων να συνεχίσουν να ζουν από την εργασία τους στον τόπο τους.

► **Στο έλεος των φυσικών καταστροφών:** Στη Θεσσαλία, τρία χρόνια μετά τις καταστροφικές πλημμύρες του Daniel τον Σεπτέμβριο του 2023, η αποκατάσταση της παραγωγής παραμένει ανοικτή πληγή. Χιλιάδες στρέμματα καλλιεργειών, γεωργικός εξοπλισμός, αποθήκες και κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις υπέστησαν τεράστιες ζημιές. Παρότι μέχρι τον Δεκέμβριο του 2025 είχαν καταβληθεί 459,4 εκατ. ευρώ σε κρατική αρωγή προς διάφορες κατηγορίες πληγέντων, αγρότες εξακολουθούσαν το 2026 να καταγγέλλουν εκκρεμότητες στις αποζημιώσεις και αδυναμία επανεκκίνησης της παραγωγής. Για πολλές εκμεταλλεύσεις, το πρόβλημα είναι η ίδια η δυνατότητα συνέχισης της καλλιεργητικής δραστηριότητας και της ζωής στην περιοχή. Τώρα αντιμέτωπη με τα ίδια προβλήματα βρίσκεται και η Κρήτη μετά την ολική καταστροφή των καλλιεργειών που προκάλεσε η πλημμύρα στο οροπέδιο Λασιθίου.

► **ΟΠΕΚΕΠΕ:** Ένα τεράστιο σκάνδαλο διασπάθισης αγροτικών επιδοτήσεων, με την Ελλάδα να επιβαρύνεται με δημοσιονομική διόρθωση 415 εκατ. ευρώ, και τους πραγματικούς παραγωγούς να πληρώνουν τις συνέπειες. Η αποκάλυψη των κυκλωμάτων απάτης και η κατάρρευση της αξιοπιστίας του μηχανισμού πληρωμών οδήγησαν σε πρόσθετους ελέγχους, καθυστερήσεις και δεσμεύσεις ενισχύσεων. Τον Οκτώβριο του 2025 δεσμεύτηκαν για περαιτέρω έλεγχο οι αιτήσεις 25.138 παραγωγών. Χρήματα αναγκαία για σπόρους, λιπάσματα, ζωτροφές και καύσιμα δεν έφταναν εγκαίρως στους δικαιούχους, δημιουργώντας σοβαρά προβλήματα ρευστότητας και δυσκολεύοντας τη συνέχιση της παραγωγής. Έτσι, ένα σκάνδαλο διαφθοράς που φτάνει μέχρι το Μαξίμου, μετατράπηκε σε πρόσθετο οικονομικό βάρος για τον αγροτικό κόσμο.

► **Ζωνόσοι 1:** Η ευλογία των αιγοπροβάτων εξελίχθηκε σε τεράστια καταστροφή για την ελληνική κτηνοτροφία. Από τον Αύγουστο του 2024 μέχρι τον Μάιο του 2026 θανατώθηκαν, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία, σχεδόν 489.000 αιγοπρόβατα, σε χιλιάδες πληγείσες εκτροφές. Ολόκληρα κοπάδια εξαφανίστηκαν, στερώντας από τους κτηνοτρόφους παραγωγικό κεφάλαιο που χρειάστηκαν χρόνια για να δημιουργήσουν. Μαζί χάνονται εισοδήματα από γάλα και κρέας, ενώ η ανασύσταση των εκτροφών απαιτεί χρόνο και σημαντικές επενδύσεις. Οι υποχρεωτικές θανατώσεις αποτελούν υγειονομικό μέτρο, αλλά η έκταση της καταστροφής θέτει σοβαρά ερωτήματα για την πρόληψη, την επάρκεια των κτηνιατρικών υπηρεσιών και την ουσιαστική στήριξη των πληγέντων.

► **Ζωνόσοι 2:** Στη Λέσβο, ο αφθώδης πυρετός απειλεί τα θεμέλια μιας ολόκληρης τοπικής οικονομίας. Από τον Μάρτιο του 2026 οι υγειονομικοί περιορισμοί, οι θανατώσεις κοπαδιών και τα εμπόδια στη διακίνηση ζώων και προϊόντων έχουν προκαλέσει τεράστιες δυσκολίες στην κτηνοτροφική παραγωγή. Μέχρι τον Σεπτέμβριο οι διαδικασίες αποζημίωσης αφορούσαν περίπου 20.000 θανατωθέντα ζώα, ενώ στις αρχές Οκτωβρίου ανακοινώθηκε καταβολή 7,73 εκατ. ευρώ. Το πλήγμα δεν αφορά μόνο τους κτηνοτρόφους, αλλά και τα τυροκομεία, την τοπική μεταποίηση και την οικονομία του νησιού. Ο κίνδυνος είναι πολλές εκμεταλλεύσεις να μην μπορέσουν να ξαναλειτουργήσουν, οδηγώντας σε μόνιμη συρρίκνωση της λεσβιακής κτηνοτροφίας, βασικό πυλώνα της ίδιας της ταυτότητας του νησιού. Διαφορετικές κρίσεις, από τις φυσικές καταστροφές και τις ζωνόσους μέχρι τα σκάνδαλα στη διαχείριση των κοινοτικών πόρων, καταλήγουν να έχουν ένα κοινό αποτέλεσμα: Την απώλεια παραγωγικών κεφαλαίων και την αδυναμία χιλιάδων παραγωγών να ξανασταθούν στα πόδια τους. Γίνεται έτσι εμφανής η απουσία ενός σχεδίου για να συνεχιστεί η παραγωγή, στη θέση του οποίου «ανθούν» έξυπνες τεχνικές μοιράσματος των πόρων στους ημέτερους.

editorial

Ο Ρούμπιο στην Πνύκα και η αφασία της δουλοπρέπειας

Η ομιλία του Αμερικανού υπουργού Εξωτερικών Μάρκο Ρούμπιο στην Πνύκα αποτέλεσε ένα νέο επιθετικό κήρυγμα της φθίνουσας υπερδύναμης, μια διακήρυξη ανασύνταξης της αμερικανικής ισχύος και, δευτερευόντως, της «συλλογικής Δύσης». Με αρκετή δόση αμερικανικού σωβινισμού-πραγματισμού, ιστορικής αυθαιρεσίας και της γνωστής νοοτροπίας του αφέντη που απαιτεί από τους άλλους να συμμορφωθούν. Το μήνυμα ήταν σαφές: Η παγκοσμιοποίηση και ο εφησυχασμός επέτρεψαν στους ανταγωνιστές της Δύσης να ισχυροποιηθούν. Η πρωτοκαθεδρία των ΗΠΑ δεν είναι πλέον εξασφαλισμένη. Χρειάζεται παραγωγική ανασυγκρότηση, τεχνολογική υπεροχή, στρατιωτική ενίσχυση και, πάνω απ' όλα, θέληση για κυριαρχία.

Για να θεμελιώσει αυτή τη νέα σταυροφορία, ο Ρούμπιο επιστράτευσε τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό. Ανακάλυψε –ανιστόρητα και αυθαίρετα– στους αρχαίους Έλληνες την ατομικότητα, τη φιλοδοξία και τον ανταγωνισμό ως βασικά χαρακτηριστικά που κληροδότησαν στη Δύση. Κατασκεύασε μάλιστα μια εκπληκτική ιστορική αλυσίδα: Αλέξανδρος, Καίσαρας, Καρλομάγνος, Κορτές! Η κατάκτηση και η επιβολή παρουσιάστηκαν ως αδιάκοπη εκδήλωση του δυτικού πνεύματος. Του οποίου τη σκυτάλη παρέλαβαν –ελέω Θεού, God bless America– οι ΗΠΑ. Έτσι, οι αρχαίοι Έλληνες μεταμορφώνονται σε προδρόμους του σύγχρονου Αμερικανού κυρίαρχου. Και ο Κορτές, ο κατακτητής του Μεξικού, αποκτά θέση στην ένδοξη γενεαλογία του δυτικού πολιτισμού. Ούτε λόγος για αποικιοκρατία, εξόντωση λαών, λεηλασία, πολέμους, γενοκτονίες και υποδούλωση. Ασήμαντες λεπτομέρειες μπροστά στο μεγαλείο της δυτικής και αμερικανικής φιλοδοξίας.

Ο Ρούμπιο αδυνατεί να συλλάβει τα μεγάλα επιτεύγματα του ελληνικού πολιτισμού: τον αναστοχασμό, τη διερώτηση, το μέτρο, την τραγικότητα της ανθρώπινης πορείας, τον Δήμο, τη Δημοκρατία, το θέατρο ως στοιχείο βασικό της κοινωνίας και της εκπαίδευσης των πολιτών, τα όρια της εξουσίας. Αυτό που έκανε σπουδαίο τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό ήταν επίσης η δυνατότητα να βλέπει τον κόσμο από τη θέση του άλλου, όχι η λατρεία της ισχύος. Από αυτή τη μεγάλη ιστορική, πνευματική και πολιτική περιπέτεια γεννήθηκαν η φιλοσοφία, η τραγωδία και η δημοκρατική σκέψη. Ο Αισχύλος πολέμησε στον Μαραθώνα και θεώρησε τη συμμετοχή του άξια να μνημονευτεί στον τάφο του. Όμως στους «Πέρσες» δεν ύμνησε απλώς τη νίκη των Ελλήνων. Έβαλε στη σκηνή τον πόνο των ηττημένων, την οδύνη του αντιπάλου, την καταστροφή που προκαλεί η αλαζονεία της εξουσίας. Και ο Ευριπίδης, στις «Τρῳάδες», προειδοποιούσε: «μῶρος δὲ θνητῶν ὅστις ἐκπορθεῖ πόλεις, ναοὺς τε τύμβους θ', ἱερὰ τῶν κεκμηκότων,

ἐρημίᾳ δούς αὐτὸς ὤλεθ' ὕστερον». «Ανόητος όποιος καταστρέφει πόλεις, ναοὺς και τάφους. Αφού τα παραδώσει στην ερήμωση, στο τέλος χάνεται και ο ίδιος». Τι ειρωνεία να ακούγονται σήμερα κηρύγματα περί δυτικού μεγαλείου, ενώ πόλεις ισοπεδώνονται, λαοί ξεριζώνονται, γενοκτονίες μεταδίδονται απευθείας και ο πόλεμος επανέρχεται ως κανονικό εργαλείο της διεθνούς πολιτικής! Αλλά ο Ρούμπιο «ξέχασε» εντελώς την ύβρη. Την υπεροψία εκείνου που, μεθυσμένος από τη δύναμή του, περιφρονεί κάθε όριο, κάθε μέτρο, κάθε δικαίωμα του άλλου. Και ξέχασε πως στην ελληνική τραγωδία η ύβρις δεν μένει χωρίς συνέπειες.

Υπάρχει και μια δεύτερη ειρωνεία. Όλα αυτά ειπώθηκαν στην Πνύκα. Εκεί όπου οι ελεύθεροι πολίτες, παρά τους αποκλεισμούς της αρχαίας δημοκρατίας, συγκεντρώνονταν όχι για να χειροκροτούν κάποιον ισχυρό, αλλά για να συζητούν και να αποφασίζουν. Εκεί όπου εγκαθιδρύθηκε η ισηγορία. «Τίς ἀγορεύειν βούλεται;». Σήμερα δεν υπάρχει Δήμος! Ο αποκλεισμός των πολιτών αποτελεί κανόνα της σύγχρονης «δημοκρατορίας». Στο τιμόνι βρίσκεται η ολιγαρχία του πλούτου, η «χρηματιστική» κατά τον Αριστοτέλη, η απεριόριστη επιθυμία πλουτισμού που υποκαθιστά μια οικονομία στην υπηρεσία του «ευ ζην». Μια πανίσχυρη ολιγαρχία επιβάλλει τους όρους της στην ανθρωπότητα με τη μέγιστη βαρβαρότητα, κυνισμό και χωρίς κανένα μέτρο.

Η Πνύκα μετατρέπεται σε σκηνικό όπου οι ισχυροί ανακοινώνουν τις στρατηγικές τους. Και από κάτω ολιάρχες, καναλάρχες, επίσημοι χειροκροτούν μετά μανίας. Η πλήρης αντιστροφή. Τεράστια ασέβεια προς το ελληνικό πνεύμα και ασύδοτος γραικυλισμός. Γραικύλος: ο δουλοπρεπής Έλληνας, υποταγμένος σε ξένους αφέντες.

Και στη σημερινή επίσημη Ελλάδα; Δουλοπρέπεια και άγιος ο Θεός! Ύμνοι για την ομιλία, υπερηφάνεια επειδή μας ανακήρυξαν «πυλώνα σταθερότητας», ικανοποίηση επειδή μας θεωρούν πολύτιμο σύμμαχο. Κάποιοι τόλμησαν να χαρακτηρίσουν τον Ρούμπιο Πόντιο Πιλάτο για το καλώδιο της ηλεκτρικής διασύνδεσης. Ως εκεί. Μην υπερβάλλουμε κιόλας! Καμία σοβαρή συζήτηση για τη θέση της Ελλάδας στους νέους αμερικανικούς σχεδιασμούς. Κουβέντα για τους κινδύνους, τις δεσμεύσεις, την κυριαρχία που απομένει σε μια χώρα η οποία πανηγυρίζει επειδή την επέλεξαν για προχωρημένο φυλάκιο, «κάθετο διάδρομο», κόμβο, πολυμορφικό συμπληρωματικό «εργαλείο». Ο μεταπρατικός κόσμος, ως σύγχρονος γραικύλος, παρακαλά να μας παραχωρήσουν μια καλή θέση στα σχέδιά τους οι ισχυροί. Το πραγματικό ζητούμενο είναι να μπορέσει η ελληνική κοινωνία να αποφασίζει για τη δική της πορεία και να γίνει υποκείμενο της ιστορίας της. Αυτό όμως έχει μία βασική προϋπόθεση: Να αρνηθούμε την εθνική και κοινωνική μας αλλοτρίωση.